

BAHAR GELMİŞ MEMLEKETİN BAHÇESİNE BAĞINA...

Küçük odanın penceresi hafif aralık kalmıştı. Yağmur damlalarının camdan akseden sesi, doğal bir musiki oluştuyordu sanki. “Âh, deli eder insanı şu yağmur sonrası toprak kokusu...” diyordu yatağında beyazlara bürünen ve derin hayallere dalan o asırlık çınar. Alnının çizgilerinden yılların yorgunluğu taşıyordu. Senelerden beri nasırlı ayakları toprağa değmemişti. Toprağın buram buram kokusu, içinde bahar rüzgârları estiriyordu. Yatağında uzanır haldeyken derin hayallere dalıyor, hayatını bir film misali başa sarıyordu.

Sara; henüz gencecik, güzel bir kız iken karşı mahallenin delikanlısı aklını başından almıştı. Babası, onun bu çocukla birlikte olmasına şiddetle karşıydı. Zira Bedri’nin ne bir işi, ne de belli bir eğitimi vardı. İlkokul üçten terkti. Daha doğrusu üçüncü sınıfta okurken okuldan uzaklaştırmışlardı onu. Çünkü daha o yaşta iken, okuldaki arkadaşlarından haraç topluyordu. Güçlü ve iri yapılı olduğu için çocuklar ondan korkuyor, ister istemez, istediği parayı getiriyorlardı. Hatta para bulamadıklarında babalarının cebinden para aşırarak zorunda kalıyorlardı. Okul idaresi bu durumu öğrenince, çocuğu ıslah etmek için uğraşmış; fakat bir türlü bunu başaramamışlardı. Sonuçta onu okuldan ayırmaktan başka çare bulamamışlardı.

Bedri’nin insanları ikna etme hususunda üzerine yoktu. Sağdan girer, soldan girer; kırk dereden su getirir; ama neticede hedefine varırdı. Sara’yı da kendisiyle kaçmaya böyle ikna etmişti. Kız daha on beşindeyken Bedri’nin sözlerine inanmış ve bir gece yarısı, annesiyle babasının uykuda olduğu saatlerde, onunla kaçmıştı. Böylece kendisi farkında olmasa da hayatında çilekeş bir sayfa açmıştı. Zira Bedri eli ekmek tutan, iş gücü sahibi bir insan değildi. Evliliklerinin ilk yıllarında Sara’yı anne babasının yanına bırakmış, gurbete çıkmıştı. Fakat gurbette iş tutmak ona göre değildi. Girdiği işlerde sebat edememiş, her hafta farklı bir işte bulmuştu kendini. Bu yüzden de elinde beş kuruş birikmiyordu. Bu arada bir kız çocuğu da olmuştu. Artık sorumluluğu artmıştı. Üç kişinin rızkını temin etmek zorundaydı.

Aklınca böyle olmayacaktı. Çalışmayla bol para kazanılamayacağını düşünmüştü. Eski çevresi de onu bir türlü bırakmıyordu. Ona beraber çalışmayı teklif ediyorlardı. Kirli işlere bulaşmıştı sonunda. Fakat bu, onun ilk kirli işi değildi. Çek senet tahsiliyle uğraşıyordu. Başlı başına bir türlü belalardan kurtulamıyordu. Hapse girip çıkmalar, yaralamalar, yaralanmalar onun için sıradan işlerdi. Ta ki son işindeyken kalbinin ortasından bıçaklanana kadar... Genç yaşta aldığı bir bıçak darbesiyle üç kişilik bir aile bir anda dağılmıştı. Yanlışların gölgesini iz tutan genç Bedri, hayatının baharında dünyaya ve körpe kızına doyamadan göçüp gitmişti.

Bedri’yi gencecik yaştaayken dünyadan koparan şey, yaptığı kirli işlerdi. Onun bu karanlık işlere bulaşması toyluğundan, eğitimsizliğinden ve kötü çevresinden dolayındı. Şayet ailesi onun yanlış yolda yürüdüğünü vaktinde fark edip elinden tutsaydı ve örgün eğitime devam etmesini sağlasaydı bir hayat böyle trajik bir şekilde sonlanmazdı. Sara ve kızı da onun

bıraktığı enkaz altında ezilmek zorunda kalmazdı. İlimden gidilmeyen yolun kör karanlık olduğunu öğrenmek için çevrede yaşananlara bakmak yetebilirdi, ille de bedel ödemek gerekmezdi. Zira akıllı insanlar en ucuz nasihati çevresinde yaşananlardan alırdı.

Sara'nın Bedri'den uzak günleri duygusal anlamda bir çeşit travmaydı. Çünkü Bedri, ona bir güzel gün yaşatmamış olsa da, onu yine de seviyordu. Masmavi gözlerine bakınca aydınlık ufukları görüyordu. Bunun yalancı bir aydınlık olduğunu nereden bilebilirdi ki?...

“İnsan kaderiyle doğar” derler ya, bu söz sanki Sara için söylenmişti. Bu kader iyiye hep iyi gider, kötüye hep kötü... Sara'nın kaderi ikinci cinstendi. Zira o, gözlerini dünyaya açtığı günden beri bir güzel gün görmemişti. Kocasından çektikleri yetmezmiş gibi, on yıl evvel yaptırmış olduğu yanlış bir iğneye bağlı olarak geçirdiği felç, hayatını karartmıştı. Köylerinde sağlık ocağı olmadığı için iğne işlerine köyün muhtarının karısı bakıyordu. Köylüler, doktorun yazdığı iğneleri şehre inip hemşirelere yaptırma zahmetine girmedikleri için, soluğu muhtarın birinci eşi Zeynep Hanım'ın evinde alıyorlardı. O, hiçbir tahsili olmadığı halde yıllardan beri hayrına iğne yapıyordu köylülere. Kadın bu iş karşılığında hiçbir ücret almadığı için köylülere de pek cazip geliyordu. Zira şehre gitmek için onca para verip araba tutmak gerekiyordu. Hem şehre gidip gelmek nerdeyse bir günü alıyordu.

Daha evvel köy halkından birinin üç yaşındaki çocuğu da bu kadının yaptığı yanlış iğne yüzünden sakat kalmıştı. Çocuğun annesiyle babası bu duruma çok üzülse de “Neylersin kader işte!” deyip işi geçiştirmişlerdi. Çocuk şimdi kocaman bir delikanlı olmuş, bu yanlışın ceremesini çekmekteydi. Oysa bu ileri çağda körü körüne böyle hatalar yapmak hiç de anlaşılır gibi değildi. Üç kuruş için böyle hayatî riskler almak, cehalettin bariz göstergesiydi. İlimden gidilmeyen yolun insanların hayatını nasıl da kararttığı apaçık ortadaydı.

Bir zamanlar günün yarısını çok sevdiği köydeki bağında, bahçesinde geçiren Sara, bir hiç uğruna felç olduktan sonra tek başına ihtiyaçlarını göremez hâle düşmüştü. Kanatları kırık bir kartaldan farksız ve de çaresizdi. Çok sevdiği köyünden, kerpiç evinden ve onu hayata bağlayan acı tatlı hatıralarından ayrı kalacaktı. Hayatta tek kızı vardı. O da şehirde oturuyordu. Bundan sonra hayata onun yanında devam etmek mecburiyetindeydi.

Sara'nın hayatı felçle karardıktan sonra şehre gidip gitmeme konusunda çok düşünmüştü. Fakat bu hâliyle ihtiyaçlarını göremezdi. Birileri ona el vermeliydi. Ama çok zordu yaşlı bir insanı toprağından ve acı da olsa hatıralarından koparmak... Bu durum ruhuna ağır geliyordu. Onun içindir ki, dıştan belli olmayan gözyaşlarını yüreğinin tenhasına akıtıyordu. Bu, kurşundan daha ağır yükü taşımakta güçlük çekiyordu. Çok kere yanındakileri görmüyor, onların ne söylediklerini duymuyordu. Kendi dünyasında ağır zemheriler geçiriyor, fırtınalara karşı ayakta kalma savaşı veriyordu. Siyaha çalan geçmişinin kırıntıları, yüreğinin en yumuşak yerine saplanan bir hançer gibiydi. Evindeki pıllı pırtısını bir çuvala toplayıp götürebilirdi. Fakat keskin mızrak kabilinden olan hatıraları hiçbir çuvala sığmazdı.

Kaderin onun güçsüz sırtına yüklediği ağır yük taşınır gibi değildi. Keder ve hüznler, zayıf düşmüş yüreğine adeta abanmıştı. Keskin dişli bir aslanın önünde ürkek bir ceylan, bir

lokma olarak hissediyordu kendini. Duyduğu her uzun hava, uzun ve derin düşüncelere sevk ederdi yaralı yüreğini. Fakat yaşadıklarını çabuk benimsemişti. Şikayet etmezdi ahvalinden.

Şehre indiğinde beş katlı bir binanın en üst katında yaşamaya başlamıştı. Evin küçük bir odasını ona ayırmışlardı. Odanın küçük penceresindeki perdeyi aralar, karşıdaki yemyeşil bahçeyi seyreder, bu bahçe onun köye dair arzularını depreştirirdi. Burası onun için minyatür bir köydü sanki. O minik bahçede çalışanları gördükçe eski günlerini yâd ederdi. Bugünden düne açtığı o siyah beyaz düş koridorlarında, sıkışıp kalmadığı demlerde, koşar adım ilerlerdi.

Daha yakın bir zamana kadar toprakla dost yaşamıştı Sara. Gücü yettiğinde ekip biçmişti koca Veysel'in "benim sadık yârim" dediği kara toprağı. Geceleri gökteki yıldızlarla seher vakitlerine kadar söyleşmişti. Eli ayağına yetiyordu; kimseye muhtaç değildi o zamanlar. Sabahleyin çıktığı derme çatma, kerpiçten yapılmış eve akşam neşeyle dönüyordu. 24 saati 24 bine bölüyor, çoğalttıkça çoğaltıyordu. Dik yokuşları andıran koca mâzi ve yaşadığı ân, kendisine hiçbir ikbal sağlamasa da, yarınlara dair umutları muhkem kaleler gibiydi. Yaşama dört elle sarılmıştı. Sert geçen kara kışlarda bile yüreği gül yüzlü bahardı.

Her şey umulandan daha güzel geçerken, bir sabah motorun kulakları tırmalayan tiz sesiyle uyandık. Günün bu erken saatlerinde bu motor sesi de neyin nesiydi? Ses çok yakınımızdan geliyordu. İnsanların bu saatte rahtsız edilmesinden hayıflandık. Acaba karşıkı komşular kış hazırlığı mı yapıyorlardı? Sorular zihnimde uzun bir koridor oluşturmuştu ki dayanamadım yatağımdan kalktım. Kısa boylu, iri göbekli bir adam bize mevsimlerden haber veren, mahallenin tek yeşil alanı olan bahçede katliam yapıyordu. Bahçedeki erik ve karayemiş ağaçları vurgun yemiş, yerde upuzun yatıyordu. Pencerenin yakınında yatan anneannem endişeli bir ses tonuyla "Neler oluyor, o ses de neyin nesi?" diye soruyordu.

"Mahallemizdeki son ağaçlar da kesiliyor?" diyemezdim ona. O, tedirgin bir ses tonuyla sorularına yenilerini ekleyerek bir zincir gibi boynuma doluyordu. Nasıl cevap verirdim ona. On sene evvel yıkılan dünyasını bir de ben yerle bir edemezdim. Hatıralarını sakladığı gönül köşküne destursuzca giremezdim. "İnsanların gözünü para bürüdü, nerde bir yeşillik varsa yağmalandı. Vefa şimdi bir semt adı ve bir boza markasından öte değil, insanlık son nefesini vermekte..." diyemezdim. Onu bile bile hüznü yamaçlarından aşağı itemezdim. Toplumun fitır değil, fikir sadakasına muhtaç olduğu gerçeğini varsın kendisi görsündü.

Pencereye yaklaşan anneannem, gördüklerine inanamamıştı. Bir anda sendeler gibi olmuştu. Zira hatıralarının minyatür bahçesi, göz göre göre hoyrat ellerce talan ediliyordu. Bu yüzden ruhuna büyük bir karanlık çökmüştü. Kendini iyiden iyiye yalnız ve bîçare görüyordu.

Ertesi gün yine sabahın ilk ışıklarıyla birlikte azgın bir canavarı andıran makineler mesaiye başlamıştı. Bahçenin bitişiğindeki kerpiç evin duvarları yıkıldıkça, göğe yükselen topraktan göz gözü görmüyordu. Perdenin aralığından bu manzarayı seyreden anneannem, ruhunun derinliklerine dalıyor, zaman sanki bir film şeridi gibi gözlerinin önünden geçiyordu.

Anneannemin sabahleyin kalkmak için saat kurduğunu ne görmüş, ne de duymuştum. Kuşluk vakti evimizin karşısındaki bahçede, birbirine nispet edercesine öten kuşlar onu uyandırmak için yetiyordu. O da bu sesler arasında yorganını üzerinden atar, sürüne sürüne pencereye yaklaşır, perdeyi aralar dışarıdaki kuşları, kelebekleri seyrederek, bundan büyük keyif alırdı. Zira insanlardan umduğunu bulamayan anneannem, hayvanlarla apayrı bir ünsiyet kurmuştu. Çünkü onların sevgisi çıkarsız ve hesapsızdı. Şart kipi yoktu gönül lügatlerinde.

Talan edilen karşıkı bahçenin sahibi Mehmet Efendi son nefesini verdiği anda, oğulları ve torunları timsah gözyaşları dökmüş, adamın toprağı henüz kurumadan, şehrin bu tek yeşil alanını ısrarla isteyen müteahhitler sıkı bir pazarlığa girişmişlerdi. Altmış daire olacak binadan kendilerine yüzde kırk gibi yüksek bir pay düşecekti. Bu da yirmi dört daire demekti. Böylece ailedeki fertlerin her birine dört daire düşüyordu. Böyle bir durumda yeşili kim düşündü?

Gözünü para hırsı bürümüş bu insanlar, zenginliğin peşinde koşuyorlardı. Cepleri şişkin olsa da bilgi ve görgü dağarcıkları bomboştı. Paranın cehalete engel olmadığını ispat edercesine tutarsız davranışlar içerisindeydiler. Hünkâr Hacı Bektaş Veli “İlimden gidilmeyen yolun sonu karanlıktır” sözünü sanki onlar için söylemişti. Yeşile düşmanlıkta sınır tanımayan bu menfaatperestler “Biz bu dünyayı atalarımızdan miras değil, çocuklarımızdan emanet aldık” Afrika atasözünden ne kadar da habersizdiler. Onların ufku, çıkarlarıyla sınırlıydı.

Beton yığınının döndürülmekte olan arsa bizim olmasa da, anneannemin kederi yüzündeki derin çizgilerden okunuyordu. Çünkü yeşilin vatani ve milliyeti yoktu; o, insanlığın evrensel mirasıydı. Oralarda yaşayan hayvanların da yaşam hakları vardı. Ağaçsızlık yüzünden erozyonu çağıran boş yamaçlar, milletlerin ortak ayıbydı. İlimden gidilmeyen yolun ne kadar karanlık olduğunu görmek için bu çevre kıyımına bakmak yeterliydi. Yeşilliğin olmadığı bir ortamda yaşamak, sahrada balık olmak kadar feciydi.

Anneannem artık sabahları kuş sesleriyle değil, inşaatta çalışanların çıkardığı çirkin metalik homurtularla uyanıyordu. Canavar kesilen makinelerin seslerinden dolayı sabah ezanını bile duymakta zorlanıyordu. Koca adamlar, yer küreyi yaşanmaz hâle getirmek için el birliği etmişti. Bu yüzden kuşlar da küsmüştü şehrin tek yeşil alanını yerle bir edenlere. Ömrü boyunca saat nedir bilmeyen anneannem artık sabah erkenden uyanmak için saat kullanıyordu. Bir zamanlar seyrederek dinlendiği o yeşil köşeye şimdi bakmamak için gayret sarf ediyordu. Şehrin bu güzel köşesini tahrip edenlere içten içe büyük bir öfke duyuyordu.

Hüzün ve kederler kaderiydi anneannemin. Yaşamın çirkeflikleri ve insanların tutarsızlıkları onu iyice yormuştu. Hayatın kırık dalına tünemiş sefil bir baykuş gibi yaşamıştı. Sürekli bir yerden bir yere itilip kakılmıştı. Acıyı bal, dikenin gül eylemişti. Hayatta nice badireler atlatmıştı bu yaşlı çınar... Zira kaybettikleri kazandıklarının çeyreği bile değildi.

Hayat ona gülen yüzünü bir türlü göstermemişti. Sanki iki değirmen taşı arasında yaşamıştı senelerce. Dayanma gücü sifra yaklaşmıştı. Son günlerde artık gözlerini açacak mecali kalmamıştı. Umarsız bakışları damlada fırtınalar koparıyor gibiydi. Gördüğü her nesneden hüznü sağlıyordu. Hayat değirmeninde unufak olan senelerin paslı kıymıkları bir

kurşun gibi yaralı idrakine saplanmıştı. Aslanın önünde can havliyle koşan yaralı ceylanın düşmesi an meselesiydi. Yaşamına koltuk değneği olan duyguları seher yeliyle savrulmuştu.

Bakışlarını kısmıştı, nazarlarını ruhunun derinliklerine yöneltmişti anneannem. Belli ki gönlünün dehlizlerinde çatışmalar yaşıyor, fakat sesler dışarıya yansımıyordu. Tat alma duyuları kekremesi bir tatla sınırlıydı. Yaşadığı her an, onu dünyaya yabancılaştırıyor, şairin deyimiyle dünya sürgününü uzatıyordu. Işık, her dem eşyanın üzerindeki hükmünü kaybediyordu. Yolun sonuna geldiğini bütün hücreleriyle birlikte hissediyordu. Oysa hep yeni umutları yakalama hevesi ve iştiyakıyla gelmişti bu günlere. Bunun ötesi sözde bahardı.

Hayat, buz gibi soğuk kepenklerini, hayatı Meryem’ce yaşayan anneannemin o yemyeşil gözlerinin üzerine bir daha açılmamak üzere kapatmıştı. Şairin deyimiyle bir tel kopmuş, ahenk ebediyen kesilmişti. Sert esen bir poyraz, can uçurtmasının telini koparmıştı. Yaşam denen yelkenli, bir limandan kopup yeni bir limana yol almıştı. Belli ki gök kubbenin altında nasibine düşen nefesler tükenmişti. Kimsesizlerin kimsesine sığınmıştı o. Ruh tebdil-i mekân etmiş, arşın ve zamanın ötesine kanatlanmıştı. Yel değirmeninin rüzgârı kesilmişti. Hayatın yamaçları ıpıssız kalmıştı. Bir ömre sığmayan fani ten, iki mezar taşı arasına nasıl da sığmıştı. Şimdi kökü mâzide saklı bir ulu çınar altında sonsuzluk uykusunu uyumaktaydı.

İki parantez arasındaki tarihleri bir kısa çizgi öylece ayırmıştı. Şimdi pembe boyalı odasının duvarında asılı duran siyah beyaz fotoğrafı, yaşadığının sanki tek deliliydi. Ona dair hatıralar gözlerimin önünde resmigeçit yapıyordu. Dünden bugüne, bugünden yarına uzun bir koridor açılıyordu. Zamanın ve mekânın üzerine sanki bir ölü toprağı serpilmişti.

Onun masallarıyla büyümüşüm ben. O, bana hep analı kızlı masallar anlatırdı. Bu, annesini hiç hatırlamayışından mı kaynaklanıyordu? Kim bilir?.. Hayata onun penceresinden bakmıştım. Hayatın bütün renklerini taşıyan uçurtmamı onun gök boşluğunda uçurmuşum. O, bütün engellerine rağmen hayata sınıksız sarılmıştı. Aslında en büyük engel, zihnimizi çepeçevre kuşatan, bize çaresizliği fısıldayan kötümser duygulardı. O, bunlardan azadeydi. O, hayat mektebinin her zorluğuna göğüs geren ve dersini iyi çalışan vurgun yemiş bir talebeydi. Yaşadıkları ona “İlimden gidilmeyen yolun sonu karanlıktır” sözünün önemini kavratmıştı.

Rumuz: HACEGÂN